

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Triplex esse iocandi genus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

ra, rationeque ab ipsa proposita nobis sit) & illam dictis suis foedet, et se dum iucundum exhibere debet ac gratum, ridiculum potius apud audientes efficiat, ac contemptibilem, cogitque auditorem civilibus praeditum moribus, atque ingenuum ad demittendum os, atque oculos in humum, ad auresque auertendas ob dictorum obscenitatem, dicentisque ipsius aut conuiciationem, aut impudentiam, garrulitatemque. Vtrinque enim ita peccatur, ut alter mediocritatem defugiat, alter illam praegrediat, cum indecentia, atque astantium irrisione. Et hunc qui de moribus scripsere, Scurram uocant, qui Graece est βωμολόχος, habitumque Scurritatem, illum uero alterum Rusticum, nam Graece est ἄρπιος, defectumque ipsum Rusticitatem. De quibus, deque habitu medio antequam dicimus, non temere pauca quaedam praefabimur, quae cogniti digna quidem sunt, atque in ipso explicandi ingressu iure suo edisserenda.

Conciliabula inter cives fieri aut utilis, aut iucundi gratia.

Quod homines igitur natura sunt ipsa sociabiles, atque in unum conueniunt, tuendae rei tum publicae, tum privatae gratia, hinc quoque tamen si de utilitate minime agitur, congregantur tamen una nunc pauca admodum, nunc complures, tum ut naturae ipsi morem gerant, ac rerum necessitati, tum ut susceptorum delinitionem laborum inueniant, ac molestiarum. Itaque conciliabula ipsa, conuentusque aliis utilitatis, aliis relaxationis tantum sunt gratia, quibus in ipsis ridiculari autque queritur, sedationesque animorum, ac uitae difficilius recreatio, quam ei defatigationum ipsarum siue intermissio, siue soporatio quasi quaedam. His itaque siue conuentibus, ac conciliabulis, ciuiumque siue paucorum, siue multorum communioni et coetui, siue etiam conuictui, atque confessioni, propter refocillationem, iocata praeposita sunt, uerborumque relaxamenta, & privata quaedam (ut ita dixerim) spectacula, dictoriaque theatra lia. Oem autem et colloquendi, et congregandi, et dicendi siue affabilitatem, festiuitatemque, atque urbanitatem, siue comitatem, leporem, iucunditatemque quae in ipsis exerceatur, deque ipsis idem manet profuaturque ex dicendo ad iocata prorsus dictaque iocularia, atque ad facetias identidem referenda dicimus.

Triplex esse iocandi genus.

Iocandi autem in eiusmodi tum conciliationibus, tum coronis, triplex genus statuimus, & quod seruire, maximeque degenerans est, quales ser

uorū sunt ioci, qualis est affabilitas eo hominum genere digna, ut *Gymnasium* flagri salueto. Quid ais *custos carceris*. o' *catenarum* colone. o' *uirgarū lasciuia*. Et, Nū me illuc ducas ubi lapis lapidem terit? ubi uiuos homines mortui incurstant boues? Et, Vt miser est homo qui amat, imo uero hercle qui pendet multo miserior. Et, Noctem tuam, et uini cadum. Quorum quidem dictorum & Græcæ & Latine comædiæ sunt per plene, Et quod inter rusticos uer satur, urbanisq; à moribus alienos homines, siquidem horum iocis ac dictis ut alibi ruditas quædam inest, atq; ineptitudo, sic alibi illiberalitas ingenio uiro nullo modo digna. Vtq; ex *Casina* *Plauti* de promantur exempla, Dū gladium quero ne habeat, arripio capulum. sed cum cogito, non habuit gladium, nam esset frigidus, eloquere. at pudet. num radix fuit? non fuit. num cucumis. profecto hercle non fuit quicquam holerum, nisi quicquid erat calamitas profecto attingerat nunquam, ita quicquid erat, grande erat. singula dicta rus olent, & in ore uillici, & in ore item matrone, quæ & ipsa rusticabatur iocandi gratia. At quod sequitur non caret illiberalitate, illa haud uerbum facit, et sepiet ueste id qui estis, ubi illum saltum uideo obseptum, rogo ut alterum sinat adire. Quod dictum quamuis illiberalis, haud tamen illiberaliter expressum, sed uerbis quidem suis, ac rusticianis. Quale etiam & illud, Fundum alienum arat, familiarcm incultum deserit. Tertio autem generi liberalitas inest, ac suauitas illa honestæ iudicanditatis comes, tantumq; ab rusticitate remota, quantum rusticianis à moribus urbani absunt, tantumq; ab seruitute aliena, quantum ab ingenuitate atq; à libertate seruitus. Et huiusmodi quidē iocis materia sunt in quantum facetudo uer satur ut genus, tum ut species eiusdem, festiuitas, lepos, comitas, urbanitas, cuiq; ab affandi suauitate nomen est affabilitati.

In iocando adhibendum esse delectum.

Ipsa autem iocis nimirū alia senum sunt, alia iuuenum, alia eorū qui magistratū gerunt, pretioq; dignam personā, alia priuatorum, habentq; hæc ipsa ut fructus pomāq; sua quoq; tempora, sua etiā loca, nec caret auditorū consideratione ac considerētiū, nequaquam enim oīa omni aut tempore, aut loco, aut quacūq; in audientia, ac confessū decent. Ita q; nō digna solū esse debēt dictu, uerū etiā auditu, quæq; neutiq; aut ridiculū faciāt dicentem, aut contemptibilē, aut quæ molesta afficiāt auditōrē, cū ex iocis relaxatio queratur, minime uero tædiū, aut molestia.